29 Νοεμβρίου 2020

Το κόστος της όντως ελευθερίας (Αρχιμανδρίτης Βαρνάβας Λαμπρόπουλος)

Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Θεολογία και Ζωή / Ορθόδοξη πίστη / Ορθοδοξία και Ορθοπραξία

Στην επί του Όρους ομιλία του ο Χριστός μακάρισε τους «πεινώντας και διψώντας την δικαιοσύνην» και τους υποσχέθηκε ότι θα τους χορτάσει. Ο άγιος Γρηγόριος Νύσσης ερμηνεύοντας λέει ότι αυτή η δικαιοσύνη δεν αναφέρεται στη διοίκηση, διανομή η διαχείριση αγαθών, αλλά είναι η απόλαυση της «ευαγγελικής τραπέζης»· με άλλα λόγια, «δικαιοσύνη» είναι η αιώνια ζωή, την οποία «πεινούσε και διψούσε» ο άρχοντας της σημερινής παραβολής.

Η ατέλεστη τελειότητα

Και είναι φανερό ότι ο άνθρωπος με ειλικρίνεια πεινούσε και διψούσε για τη σωτηρία του, αφού από τα νιάτα του είχε τηρήσει τις εντολές του Θεού. Η γνήσια όμως απόκτηση της αρετής «ου κόρω περιορίζεται», κατά τον άγιο Γρηγόριο. Ο

Χριστός υπόσχεται σ’ αυτούς που πεινούν την αιώνια ζωή «πλησμονήν εξάπτουσαν την όρεξιν, ουκ αμβλύνουσαν». Και όταν ανοίγει η όρεξη, ακόμη και η «τελεία των τελείων τελειότης», κατά τον άγιο Ιωάννη της Κλίμακος, είναι «ατέλεστη».

Σ’ αυτήν την ατέλεστη τελειότητα κάλεσε ο Χριστός τον πλούσιο άρχοντα ζητώντας του να μοιράσει όλα τα υπάρχοντά του στους πτωχούς και να τον ακολουθήσει. Ουσιαστικά ήταν μία κλήση σε μοναχική αφιέρωση· σε ολοκληρωτική παράδοση στον Χριστό. Τέτοιες κλήσεις απευθύνονται «στους κραταιούς του Θεού», οι οποίοι -κατά τον Ψαλμωδό- «της γης σφόδρα επήρθησαν» (Ψαλμ. 46,10). Αλλά για να σηκωθεί κανείς από τη γη σφόδρα, χρειάζεται να είναι αποφασισμένος να κόψει και την πιο μικρή κλωστή, που τον δένει με τα της γης. Και, από ο,τι φαίνεται, στον συγκεκριμένο πλούσιο δεν ήταν απλώς κλωστές, αλλά σχοινιά, που τον κρατούσαν δεμένο με τα υπάρχοντά του. Γι’ αυτό και, αντί να πετάξει από τη χαρά του ακούγοντας το κορυφαίο κάλεσμα, «περίλυπος εγένετο».

Βαθμοί ελευθερίας

Οι μηχανικοί στις στατικές τους μελέτες μιλάνε για «βαθμούς ελευθερίας» των κτιρίων, τους οποίους εκείνοι ρυθμίζουν. Οι κατ’ εικόνα Θεού κτισθέντες άνθρωποι, τους «βαθμούς ελευθερίας» μας τους επιλέγουμε μόνοι μας. Ο Χριστός κάλεσε τον πλούσιο στον ύψιστο βαθμό ελευθερίας με τις λέξεις: «Δεύρο ακολούθει μοι». Σε όλα να είσαι μαθητής μου. Και πάντοτε να με ακολουθείς· «μη σήμερον μεν, αύριον δ’ ου». Και μην κρατήσεις τίποτε δικό σου. «Ει γαρ τι εναπομείνη, εκείνου δούλος ει» (άγιος Θεοφύλακτος). Και το πιο μικρό πράγμα η θέλημα, που κρατάμε «εις τιμήν και δόξαν» του «εγώ» μας, θα γίνει αφεντικό μας· και θα μας εμποδίζει να χαρούμε τη μόνη υπαρκτή ελευθερία, που είναι η ελευθερία που μας κάνει «δούλους Χριστού»· «δούλους» του μόνου φιλανθρώπου Κυρίου και ελευθερωτή μας.

Η σημερινή παραβολή, φυσικά, δεν είναι ούτε μία υποχρεωτική πρόσκληση στη μοναχική αφιέρωση ούτε ένας γερός κόλαφος κατά των πλουσίων. Και οι δύο παρερμηνείες όζουν ανελεύθερου πνεύματος. Ο Χριστός, ο μόνος που ξέρει καλά την ασθένεια της ανθρώπινης φύσης, επισημαίνει ότι η σωτηρία όλων μας κινδυνεύει από κάποιες προσκολλήσεις, που δεν έχουν πάντοτε σχέση με χρήματα. Τα χρήματα, βέβαια, είναι «κολλητικώτερα και δυσκόλως αποσπάται ο τούτοις συσχεθείς», κατά τον Άγιο της Αχρίδος· τόσο δύσκολα, ώστε να φτάσει ο Χριστός να κάνει παρομοίωση με τη δυσκολία που έχει μία καμήλα να περάσει την τρύπα βελόνας. Όμως, δεν έλειψαν και πλούσιοι που τα κατάφεραν, όπως οι άγιοι Αβραάμ, Ιώβ, Ζακχαίος και πολλοί άλλοι, μεταξύ των οποίων ακόμη και βασιλείς και ηγεμόνες που έγιναν μοναχοί.

Ο «πλούτος» που υψώνει τείχος

Υπάρχουν όμως εκτός της φιλαργυρίας και πολλά άλλα πάθη, προκαταλήψεις και προσκολλήσεις -όλα καρποί της φιλαυτίας και του εγωισμού- που κόβουν τα φτερά ακόμη και σε υψιπετείς εραστές της αιωνίου ζωής. Κάποτε ο άγιος Αντώνιος στην ερώτηση αδελφών «πως θα σωθούμε;» τους υπέδειξε τον σύντομο ευαγγελικό δρόμο της ταπείνωσης: «Αν κάποιος σε ραπίσει στη δεξιά σιαγόνα, στρέψε του και την άλλη». Εκείνοι του απάντησαν: «Δεν μπορούμε να το κάνουμε αυτό». «Τότε», τους απαντάει αρχίζοντας τις εκπτώσεις ο Άγιος, «υπομείνετε το ένα ράπισμα». «Ούτε αυτό μπορούμε», του λένε. «Τότε, τουλάχιστον, μην ανταποδώσετε το χτύπημα», συγκατέβηκε ο Άγιος δίνοντάς τους μία τελευταία ευκαιρία. «Ούτε κι αυτό μπορούμε», είπαν οι τάχα πεινασμένοι για σωτηρία. Τότε στρέφεται ο Άγιος στον υποτακτικό του και του λέει: «Φτιάξε τους λίγο κουρκούτι να φάνε, γιατί είναι άρρωστοι». Και απευθυνόμενος και σ’ αυτούς είπε: «Το ένα δεν μπορείτε· το άλλο δεν θέλετε. Τι να σας κάνω; Χρειάζεσθε πολλή προσευχή».

Επομένως, μπορεί κάποιος να μην είναι πλούσιος σε χρήματα, αλλά σε «δικαιολογημένα» πείσματα, σε αυτοδικαίωση και ετερομεμψία, σε κρυφή έπαρση, σε αδιόρατη κενοδοξία· και να καμαρώνει ότι εκ νεότητός του εφύλαξε όλες τις εντολές του Θεού, αλλά τελικά να είναι κολλημένος σε «δικαιώματά του», που δεν είναι τίποτε άλλο παρά αμαρτωλά θελήματά του. Και όσο κολλάει σ’ αυτά, τόσο γίνεται όχι μόνο καμήλα, που δεν μπορεί να περάσει από τρύπα βελόνας, αλλά -κατά τον αββά Ποιμένα- υψώνει «τείχος χαλκούν αναμέσον αυτού και του Θεού».

Τότε ποιός μπορεί να σωθεί; Για τους «κάτω συρομένους και επιθυμούντας των γηίνων» δεν υπάρχει σωτηρία, λέει ο άγιος Θεοφύλακτος. Μόνο όταν κάποιος σηκώσει τα μάτια του στον Θεό, εμπιστευτεί το θείο θέλημα και ζητήσει τη βοήθειά του, υπάρχει ελπίδα να πλησιάσει σε τέτοιοι «βαθμούς ελευθερίας», ώστε να μπορεί να τον ακολουθήσει ολοκαρδα.

Πηγή: agiazoni.gr